

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
Начальник

Черкаського інституту пожежної
безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету
цивільного захисту України
генерал-майор служби
цивільного захисту

Віктор ГВОЗДЬ

«01» травня 2023 року

Програма

фахового вступного випробування (екзамен в усній формі) для
здобуття ступеня магістр за спеціальністю 053 «Психологія» для вступників
до Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України у 2023 році

Програму вступних випробувань розглянуто
та схвалено на засіданні приймальної комісії
Черкаського інституту пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля Національного
університету цивільного захисту України.
Протокол від 01 травня 2023 року № 1.

ВСТУП

Програма фахового іспиту розроблена відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти у 2023 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2023 року № 276, Порядку відбору та прийому на навчання до вищих навчальних закладів цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23 лютого 2015 року №197, зареєстрованого міністерством юстиції України 16 березня 2015 року №290/26735, Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України в 2023 році та з врахуванням положень стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 року № 565.

Фаховий іспит проводиться з метою перевірки та оцінки теоретичної підготовки вступника, встановлення рівня його знань з основних фахових дисциплін, їх відповідності вимогам стандарту якості освіти, положенням про ступеневу освіту, навчальним планам і програмам підготовки фахівців.

Для проведення фахового іспиту створюється комісія на чолі з Головою, до складу якої включаються викладачі, які викладають профільні навчальні дисципліни.

Фаховий іспит проводиться в усній формі, під час якого вступник повинен продемонструвати відповідний рівень знань з фахових дисциплін. Для проведення випробування комісією розробляються білети, які підписуються Головою фахової комісії. Кожен білет містить три питання. Усі білети рівнозначні за своєю складністю і потребують застосування широкого діапазону знань, спрямовані не на просте відтворення теоретичного матеріалу тієї чи іншої проблеми, а вимагають активізації творчої розумової діяльності вступника. Час на підготовку відповіді першого абітурієнта складає 30 хвилин.

Для складання іспиту вступник може використовувати лише ручку та чистий аркуш паперу для підготовки до відповіді. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом іспиту абітурієнтам використовувати суворо забороняється. У разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамотійного виконання абітурієнтами завдань фахового іспиту, які проявляються, наприклад, у вигляді розмов, підказування, інших видів спілкування, члени комісії мають право вивести абітурієнта з іспиту з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ІСПИТУ

Оцінка з фахового іспиту виставляється комісією за 200 бальною шкалою, відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1.

Критерії оцінювання знань кандидата на навчання з фахового іспиту

Кількість балів	Критерії, за якими оцінюється відповідь
190-200	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила в конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією та мовну культуру.
189-160	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, при цьому можливі 1-2 не грубі помилки; логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила у конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією.
135-159	Кандидат на навчання показав знання основного матеріалу, але не розкрив його деталей, припустився при цьому 2-3 грубих помилок, або дав неточні формулювання.
100-134	Кандидат на навчання знає незначну частину програмного матеріалу, у відповідях на теоретичні та практичні питання припускається грубих помилок, слабо володіє спеціальною термінологією.
0-99	Кандидат на навчання не знає значної частини програмного матеріалу, не може надати відповіді на теоретичні та практичні питання, не володіє спеціальною термінологією, має низьку мовну культуру.

В разі отримання вступником менше 100 балів, фаховий іспит вважається не складеним, а такій особі відмовляється в подальшій участі в конкурсі на зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

2.1. Перелік питань з дисципліни «Загальна психологія»:

1. Предмет психології та її завдання.
2. Поняття про психіку і свідомість.
3. Поняття про особистість та її структуру.
4. Зміст психологічної структури діяльності.
5. Загальна характеристика пізнавальних процесів.
6. Поняття про емоції та почуття.
7. Воля як психічний процес. Основні якості волі.
8. Темперамент та його властивості.
9. Структура та різновиди здібностей.
10. Структура характеру та його риси.

2.2. Перелік питань з дисципліни «Основи психологічної практики»:

1. Психологічна практика як професійна діяльність психолога.
2. Фахова майстерність психолога-практика.
3. Етичні засади діяльності практичного психолога.
4. Роль та місце психолога у психологічній практиці.
5. Пастки у психологічній практиці під час роботи з клієнтом.
6. Засоби впливу психолога-практика на клієнта.
7. Психологічна практика у сфері ДСНС України.
8. Тестування у психологічній практиці.
9. Основні напрями діяльності практичного психолога.
10. Сутність та зміст професійної підготовки практичного психолога.

2.3. Перелік питань з дисципліни «Соціальна та політична психологія»:

1. Структура, види і функції спілкування.
2. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).
3. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.
4. Механізми міжособистісного сприйняття.
5. Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми.
6. Стили поведінки у конфлікті.
7. Лідерство і керівництво в малих групах.
8. Типологія лідерства.
9. Стили керівництва.
10. Масові соціально-психологічні явища.

2.4. Перелік питань з дисципліни «Екстремальна та кризова психологія»

1. Психологічні особливості професійної діяльності працівників ДСНС України.
2. Основні групи факторів, що мають сильний вплив на персонал ДСНС України в екстремальних умовах.
3. Психічні стани, що виникають у персоналу ДСНС України в екстремальних умовах.
4. Професійно-психологічний відбір кандидатів на службу цивільного захисту.
5. Особливості вивчення соціально-психологічного клімату в колективах органів та підрозділів ДСНС України.
6. Сутність та зміст психологічної підготовки персоналу ДСНС України.
7. Поведінкові реакції постраждалих в екстремальних умовах.
8. Організація і робота пункту екстреної психологічної допомоги.
9. Правила встановлення психологічного контакту з потерпілими.
10. Особливості екстреної психологічної допомоги постраждалим в залежності від виду психічної реакції на екстремальну ситуацію.

2.5. Перелік питань з дисципліни «Вікова та геронтопсихологія»:

1. Предмет та завдання вікової психології.
2. Періодизація психічного розвитку людини.
3. Поняття про кризи та стабільні періоди розвитку.
4. Поняття провідної діяльності та її значення у психічному розвитку.
5. Вплив особливостей пренатального розвитку дитини на її психіку.
6. Гра як провідна діяльність дитини дошкільного віку.
7. Учіння як провідна діяльність молодшого шкільного віку.
8. Пізнавальні надбання підліткового віку.
9. Формування особистості в юнацькому віці.
10. Завдання розвитку середньої дорослості та гендерні відмінності.

2.6. Перелік питань з дисципліни «Психотерапія фахівців екстремального профілю діяльності»:

1. Становлення і розвиток вітчизняної психотерапії.
2. Цілі, методи та функції психотерапії.
3. Основні форми психотерапії та психокорекції.
4. Основні напрямки психотерапії: екзистенційно-гуманістичний та когнітивно-поведінковий напрямки.
5. Засоби психологічного впливу в психотерапії.
6. Механізми психокорекційного впливу в психотерапії.
7. Теоретична обумовленість відмінних та спільних рис психотерапії та психокорекції.

8. Особливості альтернативної психотерапії.
9. Особливості кризової психотерапії.
10. Раціонально-емотивна психотерапія А. Елліса (основні поняття, техніки).

2.7. *Перелік питань з дисципліни «Патологічна та клінічна психологія»:*

1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини.
2. Сутність та зміст психічного здоров'я.
3. Класифікація психосоматичних розладів.
4. Психологічні детермінанти суїцидальної поведінки.
5. Евтаназія: моральні аспекти.
6. Психологічні детермінанти девіантної поведінки.
7. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресії, емоційна лабільність.
8. Предмет, об'єкт та завдання патопсихології.
9. Психосоматичний підхід в клінічній психології та медицині.
10. Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів.

2.8. *Перелік питань з дисципліни «Експериментальна психологія»:*

1. Становлення і розвиток експериментального методу в психології.
2. Незалежна та залежна змінні в експерименті.
3. Обробка та узагальнення експериментальних даних.
4. Особливості планування експерименту.
5. Перевірка нуль-гіпотези.
6. Статистична значимість результатів експерименту.
7. Факторний аналіз особистості.
8. Способи відбору учасників дослідження з популяції та утворення з них експериментальних груп.
9. Експериментальні дослідження невербальних проявів психіки.
10. Функційні і кореляційні залежності.

2.9. *Перелік питань з дисципліни «Психодіагностика в особливих умовах діяльності»:*

1. Поняття про психодіагностику її предмет та завдання.
2. Загальна характеристика основних методів психодіагностики.
3. Загальна характеристика особистісних опитувальників.
4. Надійність та валідність тестів.
5. Поняття проєктивних методик. Переваги та недоліки.
6. Загальна характеристика методик шкалування та самооцінки.
7. Організація та проведення психодіагностичного обстеження.
8. Етичні принципи роботи психодіагноста.

9. Класифікація психодіагностичних методик.
10. Стандартизовані тестові методики.

2.10. *Перелік питань з дисципліни «Психофізіологія»:*

1. Кодування інформації у нервовій системі.
2. Нейронні моделі сприймання.
3. Перцептивна спеціалізація півкуль головного мозку.
4. Мозкові центри та свідоме.
5. Несвідомі психічні явища.
6. Роль зворотної аферентація у керуванні рухів.
7. Біль та її фізіологічні механізми.
8. Психофізіологічні механізми адиктивної поведінки.
9. Психофізіологічні компоненти працездатності.
10. Психофізіологічні детермінанти адаптації людини до екстремальних умов діяльності.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

3.1. *Список рекомендованої літератури з дисципліни «Загальна психологія»:*

1. Ільїна Н.М. Загальна психологія: теорія та практикум / Н.М. Ільїна, С.О. Мисник. – К. : «Університетська книга», 2023. – 352 с.
2. Загальна психологія / підруч.; за заг. ред. академіка С.Д. Максименка. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 688 с.
3. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник / В. П. Москалець. – К. : Ліра-К, 2021. – 564 с.
4. М'ясоїд П.А. Загальна психологія / П.А. М'ясоїд. – [3-тє вид., випр.]. – К. : Вища школа, 2004. – 210 с.
5. Партико Т.Б. Загальна психологія / Т.Б. Партико. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 213 с.

3.2. *Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи психологічної практики»:*

1. Вашека Т.В. Основи психологічної практики / Т.В. Вашека. – К. : НАУ-друк, 2009. – 200 с.
2. Дуткевич Т.В. Практична психологія: вступ до спеціальності / Т.В. Дуткевич, О.В. Савицька. – К. : «Центр навчальної літератури», 2020. – 256 с.

3. Кузьо О. Основи психологічної практики : навч. посіб. / О. Кузьо. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. – 124 с.
4. Основи практичної психології : підручник / [В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.]. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2001. – 536 с.
5. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. – Мелітополь: Видавничополіграфічний центр «Люкс», 2015. – 414 с.

3.3. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Соціальна та політична психологія»:

1. Волянська О.В. Соціальна психологія: навч.посіб. / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К. : Знання, 2008. – 275 с.
2. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник / В.В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
3. Поліщук В.М. Соціальна психологія: навчальний посібник / В.М. Поліщук. – К. : «Університетська книга», 2023. – 217 с.
4. Соціальна психологія : навч. посіб. / Н.Ю. Воляннюк, Г.В. Ложкін, О.В. Винославська, І. О. Блохіна, М.О. Кононець, О.В. Москаленко, О.І. Боковець, Б.В. Андрійцев ; КПП ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 254 с.
5. Терлецька Ю.М. Соціальна психологія у термінах і поняттях / Ю.М. Терлецька, Г.М. Закалик, Н.М. Шувар. – Львів : Львівська політехніка, 2018. – 132 с.

3.4. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Екстремальна та кризова психологія»:

1. Екстремальна психологія : [підручник] / [Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедєв Д.В. та ін.] ; за ред. О.В. Тімченка. – К. : ТОВ «Август трейд», 2007. – 502 с.
2. Корольчук М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк. – Київ : Ніка-Центр, 2006. – 580 с.
3. Юр'єва Л.М. Кризові стани в сучасних умовах: діагностика, корекція та профілактика / Л.М. Юр'єва, О.Й. Мамчур, В.В. Огоренко, Єрчкова Н.О. – К. : Видавництво ТОВ «Галерея Принт», 2017. – 174 с.
4. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 571 с.
5. Психологія діяльності в особливих умовах : навч.посіб. / [М.В. Фомич, С.І. Головченко, Г.С. Грибенюк, О.М. Дячкова та ін.] ; за заг. ред. проф. М.А. Кришталя. – Черкаси: видавець Третяков О.М., 2021. – 120 с.

3.5. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Вікова та геронтопсихологія»:

1. Вікова психологія: навч. посіб / [О.П. Сергєєнкова, О.А.Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка]. – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 346 с.
2. Кацавець Р.С. Вікова психологія: навч.посіб. / Р.С. Кацавець. – К. : Алерта, 2019. – 112 с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) / В.П. Кутішенко. – К., 2005. – 109 с.
4. Савчин М.В. Вікова психологія: начальний посібник / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – К. : Академвидав, 2005. – 360 с.
5. Фомич М.В. Вікова психологія та геронтопсихологія : курс лекцій / М.А. Кришталь, О.О. Спиркіна, М. В. Фомич. – Черкаси: ФОП Гордієнко Є.І., 2020. – 402 с.

3.6. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психотерапія фахівців екстремального профілю діяльності»:

1. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – 120 с.
2. Михальченко Н.В. Психотерапія з психокорекційною роботою: навч.-метод. посіб. / автор-упорядник Михальченко Н.В. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – 236 с.
3. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посібник. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 420 с.
4. Психоаналіз репродукції художніх творів у підготовці психологів : Навч. пос. / [Т.С. Яценко, В.І. Бондар, Л.Я. Галушко, А.М. Камінська, О.В. Педченко, О.Ю. Франчук]. – Дніпро, Київ: Інновація, 2018. – 300 с.
5. Психолого-корекційний практикум травм війни : навч. посіб. / І. Сулятинський, К. Островська, В. Осьодло та ін. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. – 396 с.

3.7. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Патологічна та клінічна психологія»:

1. Максименко С. Д. Медична психологія / С.Д. Максименко; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 520 с.
2. Мартинюк І. А. Патопсихологія: навч. посіб. / І. А. Мартинюк. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 208 с.
3. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики / А.П. Мельник. – Луцьк: Іванюк В.П., 2013. – 68 с.
4. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: навч. посіб. – Київ : КНТ, 2016. – 369 с.

5. Шкарлатюк К.І. Патопсихологія : навч. посіб. / Катерина Шкарлатюк. – Луцьк : ВежаДрук, 2022. – 155 с.

3.8. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Експериментальна психологія»:

1. Грибенюк Г. С. Експериментальна психологія: курс лекцій / Г. С. Грибенюк. – Черкаси, 2017. – 261 с.

2. Бочелюк В.Й. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. / В.Й. Бочелюк. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.

3. Максименко С.Д. Експериментальна психологія : навч. посіб. / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 359 с.

4. Романенко О. В. Експериментальна психологія / О. В. Романенко. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 146 с.

5. Руденко В.М. Математичні методи в психології : підручник / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К. : Академвидав, 2009. – 384 с.

3.9. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психодіагностика в особливих умовах діяльності»:

1. Грибенюк Г. С. Психодіагностика в особливих умовах / курс лекцій. – Черкаси, 2017. – 280 с.

2. Макаренко М.В. Основи професійного відбору військових спеціалістів та методики вивчення індивідуальних психофізіологічних відмінностей між людьми / М.В. Макаренко. – К. : Ін-т фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, Науково-дослідний центр гуманітарних проблем ЗС України, 2006. – 395 с.

3. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України: метод. посіб. / Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська та ін. – К: ФОП Маслаков, 2019. – 288 с.

4. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики: навч. посіб. / Л.Г. Терлецька. – К. : Главник, 2016. – 144 с.

5. Чала Ю.М. Психодіагностика: навч. посіб. / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. – Харків: НТУ «ХП», 2018. – 246 с.

3.10. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психофізіологія»:

1. Дегтяренко Т.В. Психофізіологія розвитку: підручник / Т.В. Дегтяренко, В.Г. Ковиліна. – К. : УАІД «Рада», 2022. – 327 с.

2. Кокун О.М. Психофізіологія: навчальний посібник / О.М. Кокун. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 184 с.

3. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / М.С. Корольчук. – К. : КІМУ, 2002. – 210 с.

4. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій / О.Є. Кузів. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 194 с.

5. Психофізіологія: навчальний посібник / М.Ю. Макарчук, Т.В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А. Данилов. – К. : ООО «Інтерсервіс» , 2011. – 329 с.

Голова фахової атестаційної комісії
кандидат психологічних наук, доцент

Микола ФОМИЧ

«01» травня 2023 року